

NODIADAU ATHRAWON

ACHUB EIN HUNAIN AC ERAILL YN NHIRWEDD GENEDLAETHOL GŴYR

Mae dysgwyr yn ystyried yr hyn y maent eisoes yn ei wybod am fadau achub yr RNLI a'r rhai yn eu hardal leol. Maen nhw'n chwilio am wybodaeth am achubiadau diweddar ac yn ysgrifennu Trydar/X fel gohebydd newyddion. Yna, maent yn ymchwilio i lansio badau achub yn ddiweddar, ledled Cymru. Cyflwynir y dysgwyr i is-bennawd yr RNLI ar gyfer argyfyngau dŵr. Maen nhw'n ystyried y cysyniad o arnofio a'r ffordd orau i arnofio, cyn gwyllo fideo yr RNLI: 'Arnofio i fyw'. Mae dysgwyr yn cyfarwyddo ac yn ffilmio eu fideo byr eu hunain ynghylch sut i arnofio i fyw, gan ddefnyddio modelau mewn pwll neu nant. Ar ôl ystyried y cysyniad o arnofio yn fwy gwyddonol, mae dysgwyr yn archwilio'r ffordd orau o wneud gwrthrych sy'n arnofio, o glai. Mae archwilio dau fad achub lleol gwahanol yr RNLI yn rhoi'r cyfle i ddysgwyr feddwl o dan ba amgylchiadau y gellid defnyddio pob bad achub. Yna, mae dysgwyr yn dylunio ac yn adeiladu eu bad achub eu hunain, gan wneud defnydd o ddefnyddiau wedi'u hailgylchu, ac yn ystyried y meini prawf llwyddiant ar gyfer bad achub llwyddiannus. Yn olaf, mae'r dysgwyr yn ystyried bywyd morlo ac yn ysgrifennu dyddiadur neu flog fel pe byddent yn forlo sy'n ymdopi â beicwyr dŵr.

CWRICWLWM I GYMRU

Meysydd Dysgu a Phrofiad a archwiliwyd:

- Iechyd a Lles
- Y Dyniaethau
- Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu
- Mathemateg a Rhifedd
- Gwyddoniaeth a Thechnoleg

Mae'r gweithgaredd hefyd yn ymgorffori agweddau ar sgiliau trawsgwricwlaidd a amlinellir yn y FfLIRh a'r FfCD.

ADNODDAU

Dyfais y gellir ei defnyddio i gysylltu â'r rhynggrwyd a mynediad i'r rhynggrwyd. Dulliau o recordio a golygu fideo (e.e. ffôn clyfar, llechen, camera), doliau model. Clai modelu, powlenni o ddŵr, darnau arian 10c neu wasieri. Detholiad o eitemau wedi'u hailgylchu (e.e. poteli plastig, llinyn, cardbord, bagiau plastig, darnau o bren) modur trydan, batriâu a gwifrau, rhai darnau arian 10c neu wasieri neu fasau trymach.

GWNEUD Y GWEITHGAREDD

- Yn y rhan fwyaf o dasgau, bydd gofyn i ddysgwyr weithio mewn parau neu grwpiau.
- Anogwch y dysgwyr i rannu eu syniadau ac egluro a chyfiawnhau eu syniadau pan fo modd, mewn ymateb i gwestiynu agored. Mae cwestiynau ffocws wedi'u hawgrymu ar gyfer arwain dysgwyr drwy'r tasgau.
- Sylwer, os gwelwch yn dda: i gael mynediad at is-deitlau Cymraeg ar fideo, cliciwch ar 'Settings', yna detholwch 'Subtitles', yna 'Auto-translate' a dewis 'Welsh'.
- Er mwyn cyrchu'r raddfa ar Google maps, cliciwch ar 'View larger map'.
- Wrth fynd â dysgwyr i'r awyr agored, mae'n hanfodol cadw at y [Cod Cefn Gwlad](#) a bod unrhyw asesiadau risg perthnasol wedi'u cynnal a bod y risgiau wedi'u lliniaru.

TASG 1

BETH YDYM NI'N EI WYBOD AM FADAU ACHUB YR RNLI?

Eglurwch wrth y dysgwyr y dylai'r dasg hon eu helpu i ddeall ble mae badau achub lleol yr RNLI a'u cyrchoedd achub diweddar.

Sgrîn 3

Ar y sgrîn hon, rhoddir gwybodaeth am yr RNLI. Gwahoddwch y dysgwyr i ystyried y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pryd ydych chi wedi gweld bad achub yr RNLI? Ble oedd o?
- Yn eich barn chi, ble mae badau achub yr RNLI wedi'u lleoli yn Nhirwedd Cenedlaethol Gŵyr?
- Pa orsafoedd bad achub RNLI ydych chi wedi'u gweld yn Nhirwedd Cenedlaethol Gŵyr?
- Ym mhle ydych chi wedi gweld achubwyr bywyd ar draethau? Pa adeg o'r flwyddyn oedd hi? Pam fod angen mwy o achubwyr bywyd ar yr adeg hon o'r flwyddyn?

Sgrîn 4

Gofynnwch i'r dysgwyr ddefnyddio'r map o orsafoedd bad achub yr RNLI yng Nghymru a thrafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pa orsafoedd bad achub oeddech chi'n gwybod amdanyn nhw?
- Pa orsafoedd bad achub ydych chi wedi ymweld â nhw?
- Pa un yw'r orsaf bad achub agosaf i'ch ysgol? Sut wnaethoch chi weithio hyn allan?

Sgrîn 5

Gofynnwch i'r dysgwyr ddewis un o'r gorsafoedd bad achub yn Nhirwedd Cenedlaethol Gŵyr?- Y Mwmbwls a Horton neu Borth Einion. Gwahoddwch nhw i chwilio ar y rhyngrwyd er mwyn darganfod...

Cwestiynau ffocws

- Pryd gafodd y bad achub ei lansio ddiwethaf? Pam y cafodd ei lansio?
- Beth oedd canlyniad y lansiad?

Gofynnwch iddynt ystyried sut i wneud eu hymchwil yn fwy effeithiol trwy wneud y pethau hyn:

Cyn ymchwilio, meddylwch...

- Pa dermau chwilio allech chi eu defnyddio? Pa rai yw'r'gorau? Pam?
- Pa fath o safleoedd fydd orau i'w defnyddio? Pam?

Wrth asesu gwybodaeth/data, meddylwch...

- A allai'r'wybodaeth/data fod yn unochrog? Pam ydych chi'n meddwl hynny?
- Pa mor ddibynadwy yw'r'wybodaeth/data, yn eich barn chi? Sut allech chi ddarganfod pa mor ddibynadwy ydyw?

Sgrîn 6

Ar y sgrîn hon, gofynnir i'r dysgwyr ysgrifennu Trydar/X am ganfyddiadau eu hymchwil - fel gohebydd newyddion. Atgoffwch nhw mai dim ond 280 nod sydd ganddyn nhw.

Sgrîn 7

Gwahoddwch y dysgwyr i archwilio map byw yr RNLI sy'n dangos cychod achub yn cael eu lansio'n ddiweddar: [Latest lifeboat launches around the UK and Ireland – RNLI](#) (Saesneg yn unig) ac i drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Ble'r oedd y lansiad diweddaraf agosaf?
- Pa mor bell oedd y lansiad agosaf o'ch ysgol? Sut wnaethoch chi gyfrifo'r pellter?

Sgrîn 8

Gofynnwch i'r dysgwyr roi cynnig ar y cwis byr am fadau achub yr RNLI.

TASG 2

PAM MAE ARNOFIO YN BWYSIG?

Eglurwch wrth y dysgwyr y bydd y dasg hon yn hybu eu dealltwriaeth o arnofio a sut i wneud hynny mewn argyfwng.

Sgrîn 3

Gofynnwch i'r dysgwyr ystyried is-bennawd yr RNLI am argyfwng mewn dŵr. Yna, dylent ystyried y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pam ydych chi'n meddwl fod pob un o'r camau hyn yn bwysig?
- Dychmygwch eich bod chi'n syrthio i ddŵr oer, beth sy'n digwydd? Sut ydych chi'n gwybod?
- Beth ydych chi'n ei wybod am gerrynt deufor-gyfarfod? Beth allai ddigwydd os byddwch chi'n ceisio nofio trwy gerrynt deufor-gyfarfod?
- Beth ydych chi'n ei wybod am ffonio 112 mewn argyfwng?

Gwahoddwch y dysgwyr i ymchwilio ar y rhyngwyd os ydyn nhw'n ansicr o unrhyw rai o'u hatebion.

Sgrîn 4

Gofynnwch i'r dysgwyr drafod y cwestiynau am arnofio, gyda'u partner.

Cwestiynau ffocws

- Sut ydych chi'n arnofio mewn dŵr? Beth ydych chi'n ei wneud? Rhestrwch beth sydd angen i chi ei wneud.

Yna, dylent restru eu syniadau ar y sgrîn.

Sgrîn 5

Ar y sgrîn hon, gwelir cyngor yr RNLI ar sut i arnofio:

- Ymladd yn erbyn eich greddf i nofio yn galed.
- Pwyso'n ôl yn y dŵr.
- Gwthio eich stumog tuag at i fyny, gan ymestyn eich breichiau a'ch coesau.
- Symud eich dwylo a'ch traed yn araf, er mwyn eich helpu i arnofio nes eich bod wedi rheoli eich anadlu.

Gofynnwch i'r dysgwyr gymharu eu rhestr eu hunain â rhestr yr RNLI.

Sgrîn 6

Gwahoddwch y dysgwyr i wyllo fideo'r RNLI [Float to live](#) (tua 1 munud). Yna, dylent drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pam ei bod hi'n bwysig peidio â nofio'n galed pan fyddwch chi'n cwmpo i mewn i ddŵr oer?
- Sut mae'r bobl yn y fideo yn arnofio?
- Ym mhle ydych chi'n meddwl y cafodd y fideo ei ffilmio? Pam?

Sgrîn 7

Dywedwch wrth y dysgwyr eu bod yn mynd i wneud eu fideo eu hunain (un munud o hyd) ynghylch sut i arnofio i fyw, gan ddefnyddio modelau mewn pwll, nant neu ddŵr môr bas. Gwahoddwch nhw i drafod y cwestiynau canlynol yn eu grŵp.

Cwestiynau ffocws

- Beth yw'r negeseuon allweddol sydd eu hangen yn y fideo?
- Sut gallwch chi ddangos y negeseuon allweddol gan ddefnyddio modelau?
- Sut byddwch chi'n cyfleu'r negeseuon allweddol i'r gwylwr? A fyddwch chi'n defnyddio is-deitlau, troslais, cerddoriaeth neu ddull arall?
- Pwy yn eich grŵp fydd yn gwneud beth? Pam?
- Sut byddwch chi'n sicrhau mai dim ond munud o hyd yw'ch fideo?

Sgrîn 8

Ewch â'r dysgwyr allan i'r awyr agored i ffilmio eu fideo.

Sgrîn 9

Gofynnwch i'r dysgwyr olygu eu fideo yn barod i'w gyflwyno i'r dosbarth, a gwirio eu bod wedi cynnwys eu holl negeseuon allweddol a'u bod yn glir i'r gwylwr.

Sgrîn 10

Gofynnwch i'r dysgwyr gyflwyno eu fideo a gofyn am adborth gan gymheiriaid, ar ffurf: Dau beth yn y fideo roedden nhw'n meddwl oedd yn dda, gan ddweud pam. Un peth a allai fod yn well yn y fideo, gan ddweud pam.

TASG 3

DYLUNIO GWRTHRYCHAU ARNOFIOL

Eglurwch wrth y dysgwyr y bydd y dasg hon yn archwilio sut i ddylunio a gwneud gwrthrychau arnofiol.

Sgriniau 3-4

Ar y ddwy sgrîn, ceir disgrifiad ac esboniad o arnofio, ac yna cwis byr ynghylch hyn ar sgrîn 4.

Sgrîn 5

Gwahoddwch y dysgwyr i ddefnyddio clai i greu gwrthrych sy'n arnofio. Defnyddir clai modelu i greu'r gwrthrych ac fel ellir ei brofi mewn powlen o ddŵr.

Gofynnwch iddynt sicrhau bod y clai yn sych cyn ei ailbrofi neu ei siapio yn dilyn gwneud dyluniad newydd.

Sgrîn 6

Gofynnwch i'r dysgwyr ddylunio gwrthrych allan o glai sy'n gallu cario'r llwyth mwyaf o ddarnau arian 10c a pharhau i wneud gwelliannau bob tro mae eu gwrthrych yn suddo.

Gwahoddwch nhw i dynnu llun diagram o'u 'gwrthrych buddugol' a labelu ei nodweddion dylunio arbennig a'i helpodd i arnofio, gan gario'r nifer mwyaf o ddarnau arian 10c (neu wasieri).

Sgrîn 7

Er mwyn myfyrio ar y dasg, gofynnwch i'r dysgwyr drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Ar beth sylwoch chi wrth adeiladu eich gwrthrychau arnofiol?
- Pam wnaethoch chi'r newidiadau a wnaed gennych?
- Pa ddyluniadau oedd i'w gweld yn gweithio orau? Beth ynghylch y dyluniadau hyn a'u gwnaeth yn llwyddiannus?
- Pa ddyluniadau oedd ddim yn gweithio'n dda i bob golwg? Beth ynghylch y dyluniadau hyn a'u gwnaeth yn llai llwyddiannus neu'n aflwyddiannus?
- Sut y gwnaeth eich dyluniad newid trwy gydol y gweithgaredd?

Sgriniau 8-10

Gofynnwch i'r dysgwyr ddarllen am fadau achub yr RNLI, edrych yn ofalus ar y delweddau a thrafod y cwestiynau canlynol tra'n edrych ar y naill ddelwedd a'r llall.

Cwestiynau ffocws

- Faint o bobl fydd y bad achub yn eu dal, yn eich barn chi?
- Beth fyddai cyfanswm màs y bobl hyn, yn eich barn chi? Sut wnaethoch chi amcangyfrif hyn?
- Ar gyfer pa fath o argyfwng y gallai'r bad achub hwn gael ei ddefnyddio, yn eich barn chi? Rhestrwch gymaint ag y gallwch.
- Ym mha fathau o dywydd ac amodau môr y gellid defnyddio'r bad achub hwn, yn eich barn chi? Pam?

Sgrîn 11

Eglurwch wrth y dysgwyr eu bod yn mynd i ddylunio, adeiladu a phrofi eu bad achub eu hunain. Yn eu grŵp, mae angen iddynt feddwl am y meini prawf sy'n gwneud bad achub yn llwyddiannus a rhestru cymaint ag y gallant. Yna, dylent flaenoriaethu eu meini prawf llwyddiant a theipio'r pum maen prawf sydd ar ben eu rhestr, yn y blwch a ddarperir.

Sgrîn 12

Rhowch ddetholiad o eitemau wedi'u hailgylchu i bob grŵp: modur trydan, batrïau a gwifrau, a rhai darnau arian 10c neu fasau trymach. Gwahoddwch y dysgwyr i ddylunio bad achub, gan gofio am eu meini prawf llwyddiant. Gofynnwch iddyn nhw greu eu dyluniad a'i labelu i ddangos y nodweddion sy'n ei helpu i gyflawni eu meini prawf llwyddiant.

Sgrîn 13

Dywedwch wrth y dysgwyr eu bod yn mynd i brofi eu bad achub y tu allan, yn yr awyr agored.

Wrth iddynt brofi eu bad achub, bydd angen iddynt addasu ei ddyluniad er mwyn ei wella. Felly, atgoffwch nhw i fynd â'r eitemau wedi'u hailgylchu, y defnyddiau adeiladu a'r offer gyda nhw.

Sgrîn 14

Gofynnwch i'r dysgwyr fynd allan i brofi eu bad achub.

Sgrîn 15

Gwahoddwch bob grŵp o ddysgwyr i dynnu llun dyluniad gorffenedig eu bad achub sy'n gweithio, ac i labelu'r dyluniad gan ddangos y nodweddion sy'n ei helpu i fodloni pob un o'u meini prawf llwyddiant. Yna, dylent drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- I ba raddau y mae eich dyluniad yn bodloni pob maen prawf llwyddiant?
- A oes unrhyw feini prawf llwyddiant eraill yr hoffech eu hychwanegu at eich rhestr wreiddiol? Os felly, beth ydyn nhw?

Sgrîn 16

Gwahoddwch y dysgwyr i ddechrau ar waelod y triongl a meddwl am y ffyrdd y gwnaethon nhw weithio: yn unigol, mewn grwpiau, ar-lein, gwaith pâr. Yna, dylent ystyried y strategaethau a ddefnyddiwyd ganddynt: darllen, ymchwilio, tynnu lluniau, myfyrio ar waith blaenorol, dosbarthu, trafod, gwneud prototeipiau, defnyddio modelau, defnyddio enghreifftiau, gwneud rhestrau. Gallant hefyd awgrymu strategaethau eraill a ddefnyddiwyd. Yn olaf, gofynnwch i'r dysgwyr ystyried pa strategaethau a weithiodd orau. Bydd y wybodaeth olaf hon yn ddefnyddiol ar gyfer gweithgareddau tebyg yn y dyfodol.

TASG 4

ACHUB ERAILL

Eglurwch wrth y dysgwyr y byddan nhw'n darganfod mwy am fywyd morlo.

Sgrîn 3

Gofynnwch i'r dysgwyr ddarllen yr erthygl: [Gower: Power boat and water bike 'terrorise' swimmers - BBC News](#) (Saesneg yn unig) a gwyllo'r clip fideo. Yna, dylent drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Sut wnaeth y cerbydau godi braw mawr ar nofwyr?
- At bwy aeth y rhai oedd yn arsylwi ar hyn, i gwyno? Pam?
- Pam roedd yn rhaid achub y cwch pŵer? Pwy ddylai fod wedi talu am yr achub hwn, yn eich barn chi? Pam?

Sgrîn 4

Gwahoddwch y dysgwyr i ddarllen y post Facebook gan Grŵp Morloi Gŵyr ar y sgrîn; gallant gyrchu'r ddolen hefyd: [Reckless jet skiers to face prison and unlimited fines thanks to law change](#) (Saesneg yn unig).

Sgrîn 5

Dangoswch y fideo Morloi Llwyd ar ran o [Ben Pyrod \(Worm's Head\), Rhosili, Gŵyr](#). Gofynnwch i'r dysgwyr drafod y cwestiynau canlynol.

Cwestiynau ffocws

- Pam ydych chi'n meddwl bod y morlo yn mynd i mewn i'r dŵr?
- Beth mae'r weithred hon yn ei ddweud wrthyfych am y ffordd o fyw a ffeirir gan forloi?

Sgrîn 6

Dywedwch wrth y dysgwyr eu bod am ddarganfod mwy am forloi a'r ffordd maen nhw'n byw.

Gofynnwch iddynt, mewn parau, i ymchwilio ar-lein i ddarganfod yr atebion i'r cwestiynau canlynol.

- Beth mae morloi yn ei fwyta?
- Sut mae morloi yn yfed?
- Pa anifeiliaid sy'n ysglyfaethu ar forloi?
- Beth yw haid o forloi?
- Pam mae heidiau o forloi yn bwysig er mwyn iddynt oroesi?
- Sut mae morloi yn bridio?

Yna, dylent roi eu canfyddiadau yn y grid CwAMFf ar y sgrîn nesaf.

Sgrîn 7

Grid CwAMFf ar gyfer canfyddiadau'r ymchwil.

Sgrîn 8

Gofynnwch i'r dysgwyr ddefnyddio canfyddiadau eu hymchwil a dychmygu eu bod yn forlo sy'n byw mewn haid ym Mhenrhyn Gŵyr. Yna, gofynnwch iddynt ysgrifennu dyddiadur neu wneud flog am eu bywyd cyn ac ar ôl cael eu haflonyddu gan feicwyr dŵr.

Atgoffwch y dysgwyr i gynnwys...

- Sut oedd eich bywyd cyn i feicwyr dŵr aflonyddu arno? Sut oeddech chi'n teimlo? Pam?
- Beth ddigwyddodd pan glywsoch chi neu weld y beicwyr dŵr am y tro cyntaf? Sut oeddech chi'n teimlo?
- Beth ddigwyddodd i'r haid pan ddaeth y beicwyr dŵr yn rhy agos?
- A oedd unrhyw eiliadau brawychus iawn? Beth oedden nhw? Sut wnaethoch chi ymdopi?